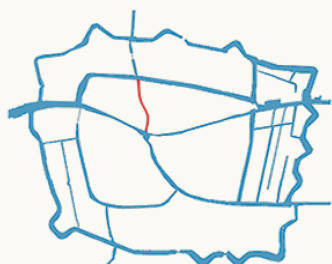

LEIDSE WATERCONFERENTIE 2025

4 juni 2025 · Samenvatting en opbrengsten

Waterambacht Leiden

D66 - IJsbrand Olthof

GroenLinks - Emma van Bree

PvdA - Marc Newsome

m.m.v. Lotte Bons (2KNOWHOW)

Inhoud

Vooraf	3
Samenvatting: achtergrond en motivatie	4
1. Achtergrond van de 75 aanwezigen	4
2. Waarom willen zij een integrale watervisie voor Leiden?	5
Samenvatting: groepsgesprekken.....	6
1. Kansen en voordelen.....	6
2. Thema's voor de watervisie	6
3. Risico's en aandachtspunten	6
Samenvatting: ideeën die in de watervisie moeten	8

Vooraf

Dit verslag geeft de opbrengsten van de Leidse Waterconferentie 2025, die op woensdagavond 4 juni 2025 in de foyer van het stadhuis is gehouden. De conferentie was georganiseerd door het Waterambacht Leiden en de gemeenteraadsleden IJsbrand Olthof (D66), Emma van Bree (GL) en Marc Newsome (PvdA). De leiding van de conferentie was in handen van Lotte Bons (2KnowHow), die ook de weergave van de resultaten heeft opgesteld.

Doel van de conferentie was om het belang en de noodzaak van het opstellen van een watervisie door de gemeente te benadrukken. Ze had ook de bedoeling daarvoor bouwstenen en ideeën aan te dragen door de deelnemers vanuit verschillende invalshoeken. Dit verslag is dan ook geen stuk van de gemeente en het geeft ook geen vastgesteld beleid weer. Voorts hebben de gemeenteraadsleden op persoonlijke titel aan de organisatie van de conferentie meegewerkt. De organisatoren zullen het stuk naar de gemeenteraad en B&W zenden met de boodschap dat uit de conferentie naar voren is gekomen dat de wens om een samenhangende watervisie op te stellen breed wordt gedeeld.

De hierna volgende weergave van de resultaten van de conferentie geeft de achtergronden van de deelnemers en waarom deze een integrale watervisie voor Leiden nodig vinden. Ook vat zij de discussies tijdens de conferentie en de input van de deelnemers samen. Die input is tot stand gekomen langs digitale weg en in groepsgesprekken in kleine groepen.

Dit verslag bevat de kernboodschappen die de organisatoren uit de conferentie halen.

Samenvatting: achtergrond en motivatie

1. Achtergrond van de 75 aanwezigen

Enkele specifieke groepen en rollen zijn:

Bewoners & buurtinitiatieven

Bewoners van de binnenstad, grachtbewoners, actieve wijkvertegenwoordigers en recreanten.

Organisaties & verenigingen

Waaronder:

- Grachtwacht, stichting Groene Crones, initiatiefgroep 'Leefbaarheid Vooruit Rapenburg'
- Studenten roeiverenigingen
- Erfgoedorganisaties (o.a. Diogenes), kunst- en cultuurinstellingen
- Actieve natuurorganisaties zoals 'Plastic Spotters' en buurtgroepen

Ondernemers en bedrijven

Met onder andere:

- Ondernemers aan de gracht (horeca, botenverhuur), Groene/circulaire ondernemers
- Duurzame logistieke initiatieven op water
- Waterambacht/ambachtslieden
- Adviseurs en zzp'ers op gebied van ruimtelijke ordening en duurzaamheid

Waterschappen, waterexperts en beleidsadviseurs

- Beleidsmakers van Arcadis, Medewerkers van Dunea
- (Oud-)hoogheemraden, waterambassadeurs
- Natuur- en waterdeskundigen, stadsecoloog

Onderwijs en wetenschap

- Vertegenwoordigers en onderzoekers van Universiteit Leiden
- Experts op het gebied van gezondheid, waterkwaliteit en ecologie
- Studenten betrokken bij duurzaamheidstrajecten en pilots

Politiek en bestuur

- Gemeentelijke beleidsadviseurs en programmamanagers
- Enkele raadsleden
- Medewerkers ruimtelijke ordening en stadsontwikkeling

2. Waarom willen zij een integrale watervisie voor Leiden?

De motieven zijn breed en raken aan ecologische, sociale, economische en culturele thema's. Hier een overzicht van de belangrijkste drijfveren:

Ecologie, biodiversiteit & klimaat

- Waterkwaliteit verbeteren voor mens en natuur.
- Meer biodiversiteit in en om het water.
- Vergroenen van oevers en verwijderen van stenen kades.
- Water als klimaatbuffer: tegen droogte, hitte, wateroverlast.
- Herstel van natuurlijk ecosysteem in singels en grachten.

Gezondheid & leefomgeving

- Water als essentieel onderdeel van een gezonde stad.
- Verkoeling, ontspanning en beweging via natuurwater.
- Schonere luchtkwaliteit door meer blauw-groen in de stad.

Leefbaarheid & stedelijke inrichting

- Leiden als aantrekkelijke stad om te wonen, studeren en ondernemen.
- Verbinding van water met stadsontwikkeling en cultuurhistorie.
- Minder verrommeling en zwerfafval, meer overzicht en onderhoud.
- Zichtbare kansen voor recreatie (zwemmen, varen, stadsstrand).

Toekomstgericht beleid & visie

- Wens om versnipperd beleid te vervangen door één duidelijke koers.
- Water als “sturend principe” voor ruimtelijke en economische keuzes.
- Inspelen op nieuwe ontwikkelingen zoals elektrificatie van de vaart.
- Inspiratie uit andere steden: leren van Amsterdam en Utrecht.

Samenwerking & eigenaarschap

- Belang van participatie van bewoners en maatschappelijke organisaties.
- Gedeeld eigenaarschap van water als collectief goed.
- Verantwoordelijkheid nemen voor zwerfafval, plastic, gebruiksdruk.

Samenvatting: groeps gesprekken

1. Kansen en voordelen

Deelnemers zien de watervisie als kans om Leiden toekomstbestendig, leefbaar en aantrekkelijk te maken. Een overkoepelende visie kan versnipperd beleid samenbrengen en zorgen voor duidelijke kaders voor beleid en uitvoering. Er wordt gehoopt op betere afstemming tussen verschillende gebruikersgroepen van het water: zwemmers, vissers, roeiers, recreatievaart, horeca, bewoners en ondernemers. Er is aandacht voor het vergroenen van oevers, ruimte geven aan onderwaterleven en voorkomen van overlast door drukte en vervuiling. Enkele concrete voorstellen zijn: verbeteren van de waterkwaliteit, creëren van schoon zwemwater, vergroening en aanleg van natuuroevers, en stimuleren van uitstootvrije vaart. Daarnaast werd het belang genoemd van voorzieningen zoals nestplateaus, openbare toiletten en afvalvoorzieningen, om leefomgeving en natuur met elkaar te verbinden. De visie wordt ook gezien als hulpmiddel voor bestuurlijke afwegingen op lange termijn en als manier om draagvlak te organiseren voor structurele keuzes.

2. Thema's voor de watervisie

De input wijst op een grote diversiteit aan thema's die volgens deelnemers moeten worden opgenomen in de watervisie. Veelgenoemd zijn: waterkwaliteit, plasticvrije grachten, biodiversiteit, erfgoedbescherming, handhaving, klimaatadaptatie, recreatie, geluidsoverlast en vaarverkeer. Deelnemers pleiten voor het aanwijzen van zones met specifieke functies: zwemmen, varen, horeca of natuur. Daarnaast wordt gepleit voor ruimte voor sport (roeien, open water zwemmen), stedelijke verkoeling, goederenvervoer over water en reductie van emissies. De rol van water in citymarketing en belevingswaarde van burgers komt eveneens terug, evenals de wens om het Singelpark structureel te koppelen aan het water. Concrete maatregelen zijn: het weghalen van de dam in de Maresingel, aanpassing van brughogtes, en aanleg van laadpunten voor elektrische vaart. Tot slot worden ook procesmatige zaken genoemd, zoals het formuleren van duidelijke doelstellingen, tijdslijnen en uitvoeringsplannen.

3. Risico's en aandachtspunten

Als risico's worden genoemd: gebrek aan geld, beperkte ambtelijke capaciteit en onvoldoende bestuurlijke moed om keuzes te maken. Een visie zonder uitvoeringsbudget wordt als zinloos ervaren. Ook is er bezorgdheid dat de visie te eenzijdig de belangen van

mensen dient en de ecologische kant onderbelicht blijft. Handhaving wordt veel genoemd: bij drukte op het water ontstaan onveilige situaties door onwetendheid of wangedrag. Ook zijn er zorgen over ongelijkheid in kosten (bijv. hoge heffingen voor booteigenaren), en het draagvlak voor verduurzaming onder bewoners. Verder is men kritisch over het herhalen van eerder gemaakte fouten en wordt gepleit voor het leren van andere steden zoals Amsterdam, Gouda en Utrecht. Een breed gedragen visie vereist transparante participatie, goede communicatie en duidelijke prioritering. Suggesties voor borging zijn o.a.: het aanstellen van een ‘waterwethouder’, verankering in de gemeentebegroting, en het blijvend betrekken van bewoners en initiatieven in de uitvoering.

Samenvatting: ideeën die in de watervisie moeten

Waterkwaliteit & klimaat

- Waterkwaliteit = goede chemische kwaliteit + ecologische waarde.
- Visie op waterkwaliteit moet integraal en toekomstgericht zijn.
- Nadruk op scheiden van riool en regenwater, aanpak wateroverlast en droogte (klimaatadaptatie).
- Voorstellen voor innovatief watergebruik bij nieuwbouw (cisternes, waterhergebruik).

Gebruik & leefbaarheid

- Veel stemmen voor openwaterzwemmen, verwijderen van zwemverbod uit de APV.
- Verzoeken voor meer recreatief gebruik, terrassen op het water en 'stilte-uren'.
- Vragen om ruimte voor jong ondernemerschap op het water en een visie op toekomstbestendige exploitatie.
- Idee om water te koppelen aan citymarketing, educatie en toerisme, zonder pretparkvorming.

Vaarverkeer & infrastructuur

- Verspreiding en regulering van vaarroutes, inclusief eenrichting en routestructuren.
- Verwijderen van obstakels als de dam bij de Maresingel of unipercentrale wordt veel genoemd.
- Ideeën voor betere spreiding van vaarverkeer: openstellen van Kort-Rapenburg, Singelpark, Stadsmolensloot.
- Minimale doorvaarthoogte en afstemming ligplaatsen op erfgoed en woonkwaliteit.
- Belang van goed onderhoud van infrastructuur zoals sluizen, urinoirs en doorstroom (modderslootjes).

Regels, handhaving & balans

- Sterke roep om duidelijk beleid, vaste kaders en goede handhaving.
- Meerdere suggesties voor onderscheid tussen commerciële en particuliere vaart.

- Behoeftte aan balans: recreatie versus natuur, bewoners versus bezoekers, jongeren versus rustzoekers.
- Aandacht voor emissievrij varen, met o.a. laadinfrastructuur en handhaafbare spelregels.

Ecologie & biodiversiteit

- Veel aandacht voor onderwaternatuur, zoals aanplant van waterplanten, aanleg van riffen, natuurlijke oevers en visreservaten.
- Duidelijke oproep om rivierkreeftjes te bestrijden, vanwege ecologische schade.
- Pleidooien voor meer dierenwelzijn, inclusief kattenklimtouwen bij hoge oevers.
- Groene oevers in plaats van stenen kades, en biodiversiteit als uitgangspunt voor waterkwaliteit.
- Water wordt vaak genoemd als cruciaal voor een gezonde leefomgeving, verkoeling en natuurbeleving.